

UHA2021-003541, 89893248

Päätös kehityspolitiikan covid-19-vastetta koskeneen tarkastelun (2022) suositusten toimeenpanosta

Tarkastelu käsitteli Suomen kehityspolitiikan ja kehitysyhteistyön kriisivastetta COVID-19-pandemiaan. Sen tarkoituksena oli oppia ulkoministeriön pandemiavasteesta ja siten parantaa kykyä vastata ja sopeuttaa kehityspolitiikan, kehitysyhteistyön ja humanitaarisen avun johtamista ja -hallintoa tulevien kriisien aikana.

Tarkastelu esiteltiin huhtikuussa 2021. Tarkastelun keskeinen johtopäätös oli, että ulkoministeriön (UM) vaste COVID-19-pandemiaan oli tarkoituksenmukainen suhteessa Suomen kehityspolitiikkaan ja kumppanimaiden muuttuneisiin tarpeisiin. Vaikka terveydenhuolto ei ole Suomen kehityspolitiikan prioriteetti, pystyi UM kuitenkin osoittamaan merkittävää rahoitusta koronavirusrokotteisiin kumppanimaihin. Ulkoministeriön pandemiavaste oli myös nopea ja joustava.

Tarkastelu totesi, että toimien johdonmukaisuutta varmisti toisaalta rakentaminen UM:n pitkäaikaisten vahvuuksien pohjalle politiikkavaikuttamisessa ja kumppanuuksissa sekä toisaalta tarttuminen uusiin aloitteisiin (esim. Team Europe). Tarkastelun mukaan onnistuneesta pandemiavasteesta voi kiittää pitkälti motivoitunutta, työleen omistautunutta ja ajoittain ylityöllistettyä henkilöstöä. Pandemia yhdistettynä lisääntyneeseen työtaakkaan kuormitti henkilöstöä UM:ssä ja edustustoissa, mutta UM ei pystynyt täysin turvaamaan henkilöstönsä turvallisuutta ja hyvinvointia.

Tarkasteluraportissa esitetään suosituksia, joiden avulla voidaan kehittää kehityspolitiikan ja -yhteistyön kriisivastetta.

Suosituksukset kohdistuvat eri osa-alueisiin:

- 1) Kriisivaste kehityspolitiikassa
- 2) Kriisivastejohtamisen ja hallinnon tehokkuus
- 3) Riskienhallinta ja kriisiajan kehitysyhteistyö
- 4) Kriisiajan tiedolla johtaminen
- 5) Henkilöstön terveys, turvallisuus ja työhyvinvointi kriisivasteessa

Päätetään, että:

- 1) Tarkastelu osoittaa kriisikestävyyden olevan kirjattu kehityspolitiikan ylivaalikautiseen selontekoon ja kehityspoliittisen ohjausryhmän toimivan hyvin nykymandaatillaan. Ulkoministeriön rooli kehityspolitiikasta ja -yhteistyöstä vastuullisena viranomaisena edesauttaa kehityspoliittisten ulottuvuuksien huomioimista osana kriisinhoitoa. Edustustojen valmiussuunnitelmapohjaan

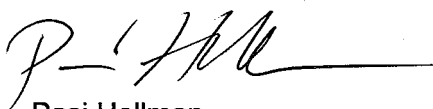
sisällytetään kehitysyhteistyötä koskevat kysymykset niissä maissa, joissa Suomi harjoittaa kehitysyhteistyötä.

- 2) Ohjeistusta kehitysyhteistyön toimeenpanosuunnitelmien laadinnalle kriisitilanteissa täsmennetään viime vuosien maakohtaisista kriiseistä saatujen oppien pohjalta. Ohjeistukseen sisällytetään myös koronapandemian opit edustustojen sekä hanketiimien proaktiivisen toiminnan sekä paikallisten toimijoiden tiedon ja osaamisen hyödyntämisen merkityksestä kriisitilanteissa.
- 3) Suomen julkisen kansainvälisen ilmatorahoituksen suunnitelman toimeenpanoa jatketaan. Lisäksi vastaisuudessa EU-yhteistyötä hyödynnetään järjestelmällisesti kanavoidaksemme suomalaista osaamista kansainvälisiin toimiin ilmastoystävällisen, kestäväen kehityksen puolesta. Työssä huomioidaan erityisesti EU:n Global Gateway -strategian sekä Team Europe-toimintamallin luomat mahdollisuudet Suomelle.
- 4) Kehitysyhteistyön hallinto- ja oikeudellinen yksikkö ylläpitää ja kehittää jatkuvasti kehitysyhteistyön riskienhallintaan liittyvää ohjeistusta ja työkaluja. Toukokuussa 2022 käyttöön otettu AHA-riskiarviointityökalu tuottaa ministeriölle tietoa kehitysyhteistyöhankkeiden ja -hankeportfolioiden riskeistä ja maaohjelmiin on sisäänrakennettu omat kriisivarvionsa. Työkalun jalkauttaminen on käynnissä.
- 5) Pandemian aikana syntynyt seuranta- ja evaluointivaje kurotaan umpeen. Kriisivasteen tuloksellisuus tullaan arvioimaan maaohjelmien välievaluoinnissa.
- 6) Tiivis yhteydenpito toimivastuullisten viranomaisten kesken on olennaista henkilöstön terveysturvallisuuden varmistamiseksi kriisitilanteissa. Pandemia-aika on osaltaan vahvistunut eri viranomaisten välisiä suoria yhteyksiä. UM:n valmiussuunnitelmaa sekä edustustojen turvallisuus- ja valmiussuunnitelmia tarkastellaan ja päivitetään jatkuvasti muuttuvan toimintaympäristön ja toiminnan riskiarvioiden valossa.

Toimenpiteisiin liittyvistä yksityiskohdista, kuten vastuutahoista ja toimeenpanon määräajoista, on laadittu erillinen seurantataulukko (liite 1). Päätöksen toimeenpanon kokonaisraportointi tapahtuu osastoittain viimeistään kahden vuoden kuluessa evaluointinormin edellyttämällä tavalla.

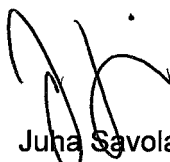
Tämä päätös koskee ulkoministeriötä. Päätöksen valmistelua varten on kuultu toimeenpanon kannalta keskeisiä ulkoministeriön vastuutahoja ja varmistettu sitoutuminen päätettäviin toimenpiteisiin. Toimeenpano edellyttää poikkihallinnollista yhteistyötä. Niiden osastojen ja yksiköiden, jotka on merkitty tämän päätöksen toimeenpanoa hoitaviksi tahoiksi, tulee käsitellä päätöksen ja sen liitteen 1 sisältö sopivaksi katsomallaan tavalla ja sopia vastuuhenkilöstä. Kehitysyhteistyön evaluointi (EVA-11) on tarvittaessa käytettävissä päätöksen sisällöstä keskusteltaessa.

Päätöksentekijä:

Pasi Hellman
Alivaltiosihteeri

Esittelijä:

Juna Savolainen
Apulaisosastopäällikkö
Kehityspoliittinen osasto

Liite Johdonvastineen seurantataulukko